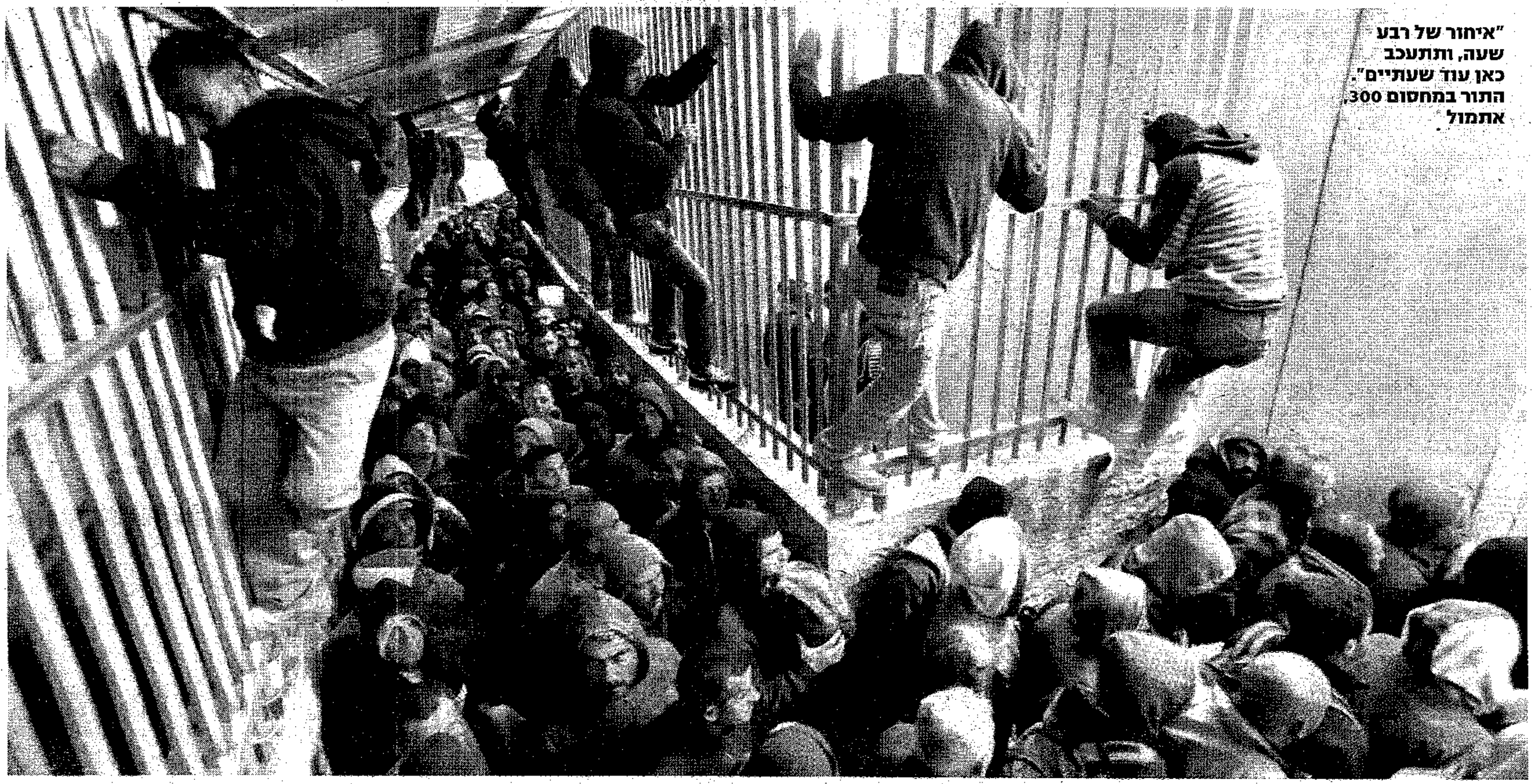

"איחור של רבע שעה, ותתעכב כאן עוד שעתיים". התור במחסום 300, אתמול

מחסום הבושה

הם מגיעים לשם עוד לפני הזריחה. נדחסים במסלול הצר. מחכים שעות רק כדי להיכנס לישראל – ולהתפרנס ● ביקור במחסום בית־לחם, במקום שבו הפועלים הפלסטינים אומרים בייאוש: "אתם מתייחסים אלינו כמו חיות"

עודד שלום

צילומים: שאול גולן

ב־3:30 לפנות בוקר מסלול יציאת הפועלים כבר מלא. הם עומדים זה אחר זה, דחוסים בשני טורים, בתוך מה שנראה לרגע כמו מכלאה. למעשה מדובר במעבר מקורה באורך של כ־50 מטר וברוחב מטר וחצי, שמעל קירות האבן שלו ניצבות גדרות. ב־3:30 באים החתיארים, אמרו לנו במעבר, ב־4:30 באים הצעירים יותר, חסרי הסבלנות, שמטפסים על חומת האבן וצועדים לאורכה תוך אחיזה בגדר ועקיפת התור תחתיהם. "לאנשים האלה", אמר לנו הפועל הישאם מוחמד מיאטה, "אנחנו קוראים קיראדה, יענו קופים".

מחסום 300 נמצא על דרך חברון המובילה מבית־לחם לירושלים. חומת בטון בגובה 7 מטרים עם שער כניסה לישראל. תמונה מכאן, שתיעדה את הצפיפות במקום, התפשטה בימים האחרונים ברשתות החברתיות וגררה ביקורת.

שלושה "שרוולים", כך נקראים המסלולים במחסום: אחד לפועלים, אחד הומניטרי והשלישי לחוזרים מישראל. הבידוק מתחיל ב־4:00 בבוקר ונמשך כמה דקות לכל פועל. כך שאם אתה צריך להיות בעבודה ב־7:00 בבוקר ואיתך עוברים כאן בכל יום כ־9,000 פועלים, עדיף להגיע כמה שיותר מוקדם.

הישאם יוצא בכל יום ב־3:00 בבוקר מביתו בעיר יאטה. יש לו 12 ילדים והוא עובד באתר בנייה בשכונת רוממה בירושלים. "אני, כדי להרוויח 200 שקל ביום, מתעורר ב־2:15 בלילה. בחמש שקל אני מגיע לכאן למעבר בטרנזיט של פועלים. קפה אני קונה כאן במעבר. שני שקל לכוס. עם מאפה זה שלוש שקל. אני מקפיד להגיע ב־3:00 כדי לתפוס מקום טוב, אחרת רבע שעה איחור ואני מתעכב כאן עוד שעתיים. חכו כאן עוד חצי שעה תראו מה קורה כאן, שיגעון. מפוצץ באנשים, לא תוכלו לזוז. אחרי הבידוק אני יוצא מהצד שלכם, קונה עוד קפה בשני שקל, מעשן סיגריה ועולה על הסעה לעבודה. ככה יש לי זמן להתארגן בשקט. ב־16:00–15:00 אני מסיים עבודה וחוזר למחסום. ב־19:00 אני בבית. ב־21:00 אני כבר לא יכול להחזיק את העיניים ונופל מת מעייפות. ככה בכל יום, בית, מחסום, עבודה. אלו החיים".

58 אלף פלסטינים החזיקו בסוף שנת 2015 בהיתרי עבודה בישראל. גם תוך כדי גל האלימות, האינתיפאדה, שהחלה לפני כחצי שנה, לא נפגע המספר הזה. להפך. לפני כחודשיים אישר הקבינט הביטחוני־מדיני תוכנית שהוגשה לו על ידי מערכת הביטחון למתן עוד 33 אלף היתרי עבודה לפלסטינים. במסגרת זו ניתנו בינתיים 7,300 היתרי עבודה והמספרים עולים בכל יום. כך שאת המחזה שחוזר על עצמו בכל בוקר במחסום 300 אפשר לראות בכל שאר המחסומים שדרכם נכנסים הפלסטינים לעבודה בישראל. "זה צינור החמצן שלנו", אומר אמין ג'יבריל, בעל דוכן תה וקפה הממוקם בכניסה לשרוול הפועלים. "תסגור את זה, כאילו הוצאת צינור הנשמה לחולה במצב אנוש. הוא מת. אצלנו לאנשים יש שישה, שבעה, שמונה ילדים. יש גם כאלה עם עשרה. הם חייבים לעבוד בשביל להביא אוכל. אנשים שלא מקבלים אישור לעבוד אצלכם נכנסים בלי אישור. כולם יודעים מאיפה. יש חורים בגדר. המון חורים".

לחווארין ג'אמל, 46, יש שמונה ילדים, שלושה מהם באוניברסיטה. עד לפני שבוע עבד בתור רצף מדרכות בתל־אביב. "תמסור ד"ש ליורם הקבלן שלי, אחלה גבר", הוא מבקש, ואומר שהפרויקט שעבד עליו הסתיים וההיתר נלקח ממנו. "עכשיו אני נוהג במונית, עושה בקושי 100 שקל ליום. אצל יורם הרווחתי 300 שקל. אין מה לעשות, חייבים לחיות ואנחנו חיים בקושי. אצלנו מקנאים במי שעובד בישראל. מי שעובד אצלכם מרוויח הרבה יותר מפועל אצלנו. בגלל זה כולם רוצים לעבוד בישראל, אבל להרבה לא נותנים. בגלל זה אנשים מיואשים. בדיכאון. אוכלים את עצמם ומשתגעים. רוצים לגמור עם החיים שלהם ונהיים שאהידים. אומרים אם כבר לגמור עם החיים החרא האלה אז בכבוד, לצאת גברים. זה שיגעון".

"תנו לנו לצאת לעבוד ויהיה בסדר", צעק לעברנו עדנאן ג'יהאד מנחלין. נאיף עלי מתקוע נדחף ונאנח, "אם הייתה עבודה בבית־לחם או חברון היינו באים לפה ככה, מקבלים יחס של חיות?"

ובאמת, ב־4:15–4:00, גבר הלחץ במחסום. עוד ועוד טרנזיטים הגיעו, מהם נשפכו עשרות ומאות פועלים. נחילים של בני אדם רצו, התחרו זה בזה מי יגיע קודם לשרוול. הגיעו גם הצעירים וטיפסו על הגדרות. למטה נשמעו רטינות. "אנחנו רגילים לזה", אמר מוחמד עדמין מהכפר סעיר שליד חברון, שבונה עכשיו בניין חדש ברמלה עבור 250 שקל ליום. "אנחנו בונים לכם את הבתים, אבל צריכים להילחם על הזכות הזו. כאילו אתם עושים לנו טובה".

"המחסום הוא צינור החמצן שלנו", אומר אמין ג'יבריל, בעל דוכן קפה בכניסה לשרוול הפועלים. "תסגור את זה, כאילו הוצאת צינור הנשמה לחולה במצב אנוש. הוא מת"